

Pamatnostādnes,

ar ko precizē kritērijus, lai novērtētu izņēmuma gadījumus, kad iestādes pārsniedz Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktos lielo riska darījumu limitus, un laiku un pasākumus, lai atjaunotu atbilstību saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 396. panta 3. punktu

1. Atbilstība un ziņošanas prasības

Šo pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. pantu.¹ Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI viedoklis par atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā Savienības tiesību akti ir jāpiemēro konkrētā jomā. Kompetentām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punktā un uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, tās ir jāievēro, iekļaujot tās attiecīgi savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp tad, ja pamatnostādnes ir paredzētas galvenokārt iestādēm.

Ziņošanas prasības

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz (03.01.2022) jāpaziņo EBI, vai tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai arī jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja attiecīgajā termiņā šāds paziņojums nebūs saņemts, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šīs pamatnostādnes neievēro. Paziņojumi jāiesniedz, nosūtot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu uz e-pasta adresi compliance@eba.europa.eu ar norādi "EBA/GL/2021/09". Personām, kas iesniedz paziņojumus, ir jābūt pilnvarotām to pārstāvēto kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.).

2. Priekšmets, darbības joma un definīcijas

Priekšmets

5. Šajās pamatnostādnēs saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 396. panta 3. punktā noteikto pilnvarojumu ir precizēti kritēriji, kas kompetentajām iestādēm būtu jāizmanto, lai novērtētu Regulas (ES) Nr. 575/2013 396. panta 1. punktā minētos izņēmuma gadījumus, un gadījumos, kad kompetentā iestāde ļauj iestādei pārsniegt Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktos limitus. Šajās pamatnostādnēs arī noteikti kritēriji, kas kompetentajām iestādēm būtu jāizmanto, lai noteiktu piemērotu laiku, kad iestādei jāatgriežas pie Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteikto lielo riska darījumu limitu ievērošanas, un pasākumi, kas jāveic, lai nodrošinātu savlaicīgu atgriešanos pie minēto limitu ievērošanas.
6. Turklāt šajās pamatnostādnēs ir precizēta papildu informācija, kas būtu jāsniedz kompetentajai iestādei, ziņojot par lielā riska darījumu limita pārkāpumu saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 396. panta 1. punktu.

Piemērošanas joma

7. Šīs pamatnostādnes piemēro attiecībā uz to, kā kompetentās iestādes novērtē Regulas (ES) Nr. 575/2013 396. panta 1. punktā minētos izņēmuma gadījumus. Tās attiecas arī uz to, kā kompetentās iestādes var noteikt laiku, ko uzskata par piemērotu, lai atgrieztos pie atbilstības nodrošināšanas, un pasākumus, kas jāveic, lai nodrošinātu savlaicīgu iestādes atgriešanos pie atbilstības, tostarp atbilstības plāna iesniegšanu.
8. Šīs pamatnostādnes neattiecas uz gadījumiem, kas izklāstīti Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 5. punktā, ciktāl iestāde izpilda tajā paredzētos nosacījumus.

Adresāti

9. Šīs pamatnostādnes ir adresētas kompetentajām iestādēm, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta i) apakšpunktā, un finanšu iestādēm, kā noteikts Regulas Nr. 1093/2010 4. panta 1. punktā.

Definīcijas

10. Ja nav norādīts citādi, Regulā (ES) Nr. 575/2013 un Direktīvā 2013/36/ES lietotiem un definētajiem terminiem ir tāda pati nozīme arī šajās pamatnostādnēs.

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

11. Šīs pamatnostādnes tiek piemērotas no 2022. gada 1. janvāra.

4. izņēmuma gadījumi, kad pārkāpti lielo riska darījumu limiti, laiks un pasākumi atbilstības atjaunošanai

12. Pamatojoties uz informāciju, kas sniegta, ziņojot par Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteikto lielo riska darījumu limitu pārkāpumu, 4.2. iedaļā minēto informāciju un citu kompetentajai iestādei pieejamu informāciju, kompetentajai iestādei būtu jāveic novērtējums saskaņā ar šo pamatnostādņu 4.1. iedaļā noteiktajiem kritērijiem.
13. Kompetentajai iestādei būtu jāinformē iestāde par laiku, kas atvēlēts, lai novērstu Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteikto limitu pārkāpumu, izvērtējot attiecīgo laikposmu saskaņā ar šo pamatnostādņu 4.3. iedaļu.

4.1 Kritēriji Regulas (ES) Nr. 575/2013 396. panta 1. punktā minēto izņēmuma gadījumu noteikšanai

14. Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteikto limitu pārkāpums vienmēr būtu jāuzskata par izņēmuma gadījumu.
15. Lai novērtētu situāciju, kad iestāde ir pārsniegusi Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktos ierobežojumus, kompetentajai iestādei būtu jānovērtē vismaz tālāk minētie aspekti.
 - a. Pārkāpumu biežums un skaits.
 - b. Pārkāpuma prognozējamība.
 - c. Iemesli, kas ir ārpus iestādes kontroles, kā rezultātā nebija iespējams novērst pārkāpumu.

Pārkāpumu biežums un skaits

16. Kompetentajai iestādei būtu jānovērtē, vai tas, ka iestāde pārkāpj Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktos ierobežojumus, ir rets gadījums. Novērtējumā būtu jāņem vērā visi iepriekšējie iestādes pārkāpumi tā paša iemesla dēļ, ko izraisījis tas pats notikums vai kas attiecas uz to pašu klientu vai savstarpēji saistītu klientu grupu.
17. Ja iestāde pēdējo 12 mēnešu laikā ziņo par otru pārkāpumu, kas attiecas uz to pašu klientu vai savstarpēji saistītu klientu grupu kā pirmajā pārkāpumā, kompetentā iestāde var nolemt, ka notikumu nevar kvalificēt kā retu. Tāpat, ja iestāde pēdējo 12 mēnešu laikā ziņo par otru pārkāpumu, kam ir tāda pati izcelsme kā pirmajam pārkāpumam, kompetentā iestāde var nolemt, ka notikumu nevar kvalificēt kā retu.
18. Ja iestāde pēdējo 12 mēnešu laikā jau ir ziņojusi par diviem lielo riska darījumu limitu pārkāpumiem, kas attiecas uz citu klientu vai savstarpēji saistītu klientu grupu, citu iemeslu dēļ

vai ko ir izraisījis atšķirīgs notikums, kompetentā iestāde var nolemt, ka jebkuru turpmāku pārkāpumu (vai pārkāpumus), lai arī nesaistītu(-us), nevar kvalificēt kā retu(-us).

Pārkāpuma paredzamība

19. Kompetentajai iestādei būtu jānovērtē, vai pārkāpums būtu bijis paredzams notikums, ja iestāde piemērotu pienācīgu un efektīvu riska pārvaldību saskaņā ar pienākumiem, kas noteikti Regulas (ES) Nr. 575/2013 393. pantā un EBI Pamatnostādnēs par iekšējo pārvaldību.²
20. Kompetentajai iestādei būtu arī jāapsver, vai iestāde, izmantojot pieejamo informāciju, varēja paredzēt pārkāpumu.
21. Gadījumos, kad notiek identiski vai līdzīgi citu iestāžu pārkāpumi, ko varētu attiecināt uz to pašu iemeslu, kompetentā iestāde var secināt, ka pārkāpumu izraisījis neparedzēts notikums.

Iemesli, kas ir ārpus iestādes kontroles, lai novērstu pārkāpumu

22. Kompetentajai iestādei būtu jānovērtē, vai pārkāpumu ir izraisījuši iemesli, kas ir ārpus iestādes kontroles. To var pieņemt vismaz tālāk minētajos gadījumos:
 - a. Neparedzēts un būtisks iestādes pašu kapitāla samazinājums, tostarp tādu būtisku operacionālā riska notikumu ietekmes dēļ kā ārējā krāpšana, dabas katastrofa vai pandēmija, kas nav saistīti ar iestādes iekšējās kontroles mehānismu nepilnību.
 - b. Gadījumos, kad riska darījuma (pilnībā vai daļēji) atbrīvojumam vairs nav tiesību uz šādu atbrīvojumu sakarā ar trešās personas lēmumu, kuru iestāde nevarēja paredzēt vai novērst.
 - c. Tiesas nolēmums vai administratīvs lēmums, kas izraisa piemērojamo lielo riska darījumu regulatīvā ietvara atšķirīgu interpretāciju, ja iestādei nav bijis pietiekami daudz laika to īstenot, lai novērstu Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteikto limitu pārkāpumu.
 - d. Darījumu partneru/klientu apvienošanās vai iegādes starp darījuma partneriem/klientiem, bet tikai gadījumos, kad iestāde nebija informēta vai nevarēja paredzēt šo apvienošanos vai iegādi, lai novērstu pārkāpumu.
23. Pārkāpums, ko izraisījusi lielo riska darījumu regulējuma neatbilstoša piemērošana vai nepareiza interpretācija, parasti nav uzskatāms par iemeslu, kas ir ārpus iestādes kontroles.
24. Parasti, ja kompetentā iestāde secina, ka pārkāpums neatbilst šajā iedaļā noteiktajiem kritērijiem, kompetentā iestāde nedrīkstētu piešķirt laika posmu, kas ir ilgāks par 3 mēnešiem, lai atjaunotu atbilstību lielo riska darījumu limitiem.

4.2 Informācija, kas jāsniedz kompetentajai iestādei, ja tiek pārkāpti lielo riska darījumu limiti

² EBI pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību, EBI/PN/2021/05.

25. Ziņojot par riska darījuma vērtību, kas pārsniedz Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktos lielo riska darījumu limitus saskaņā ar minētās regulas 396. panta 1. punktu, un lai atvieglotu kompetentās iestādes veikto novērtējumu, iestādei nekavējoties būtu jāsniedz vismaz šāda informācija:
- pārkāpuma pārsnieguma summa un lielums attiecībā uz 1. līmeņa kapitālu;
 - attiecīgā klienta vārds un attiecīgā gadījumā attiecīgās saistīto klientu grupas nosaukums;
 - pārkāpuma rašanās datums;
 - pieejamā nodrošinājuma apraksts (pat ja tas nav piemērots kredītriska mazināšanai), ja tāds ir;
 - detalizēts paskaidrojums par pārkāpuma iemesliem;
 - jau īstenotās vai plānotās koriģējošās darbības; un
 - paredzamais laiks, kas vajadzīgs, lai atjaunotu atbilstību lielo riska darījumu limitiem.
26. Kompetentajai iestādei būtu jāpieprasa papildu informācija un paskaidrojumi, ja tā nav pārliecināta, ka sniegtā informācija ir pietiekami detalizēta, lai varētu veikt pārkāpuma konkrēto apstākļu visaptverošu novērtējumu.

4.3 Kritēriji, pēc kuriem nosaka piemērotu laiku, lai atgrieztos pie atbilstības Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktajiem limitiem

27. Pēc tam, kad kompetentā iestāde ir izvērtējusi iestādes saskaņā ar šo pamatnostādņu 4.2. iedaļu sniegto informāciju par pārkāpumu, tai būtu jāpieņem lēmums par attiecīgo laiku, lai atgrieztos pie atbilstības Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktajiem limitiem.
28. Kompetentajai iestādei nebūtu jāpiešķir iestādei laikposms, kas pārsniedz 3 mēnešus, lai novērstu pārkāpumu, ja tā secina, ka pārkāpums ir atkārtots vai ka pārkāpuma apmērs var būtiski ietekmēt iestādes finansiālo stāvokli.
29. Gadījumos, kad kompetentā iestāde nolemj piešķirt iestādei laikposmu, kas pārsniedz 3 mēnešus, lai novērstu pārkāpumu un atgrieztos pie atbilstības Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktajiem limitiem, laikposmam, ko kompetentā iestāde uzskata par piemērotu, vajadzētu būt samērojamam ar limitu ātru atjaunošanu.
30. Jebkurā gadījumā laiks, lai atgrieztos pie atbilstības ievērošanas, nepārsniedz 1 gadu. Izņēmuma kārtā, ja konkrētie pārkāpuma apstākļi un 4.4. iedaļā minētie atbilstības plāna pasākumi attaisno pretējo, kompetentā iestāde pārkāpuma novēršanai var noteikt laikposmu, kas ir ilgāks par 1 gadu. Tomēr šādiem gadījumiem nevajadzētu būt normai.
31. Lai lemtu par piemērotu laiku, kas vajadzīgs atbilstības atjaunošanai, kompetentajai iestādei savā novērtējumā būtu jāņem vērā vismaz šādi elementi:

- a. iestādes pārkāpumu reģistrs;
- b. informācijas par pārkāpumu sniegšanas operativitāte;
- c. pārkāpuma iemesls(-i);
- d. pārkāpuma sistēmiskais raksturs, sarežģītība un apjoms;
- e. iespējamā ietekme uz iestādes vispārējo finansiālo stāvokli;
- f. vispārējā riska koncentrācija iestādes netirdzniecības portfeli starp dažādiem darījumu partneriem;
- g. klienta vai savstarpēji saistītu klientu grupas veids un kredīspēja;
- h. pasākumi, kas jau īstenoti pārkāpuma novēršanai.

Iestādes pārkāpumu reģistrs

32. Kompetentajai iestādei būtu jāņem vērā visi iepriekšējie iestādes pārkāpumi un to pasākumu apjoms, kas pieņemti, lai šajos gadījumos atjaunotu atbilstību. Gadījumos, kad pārkāpumi atkārtojas, kompetentajai iestādei jo īpaši jānovērtē, vai jaunā pārkāpuma iemesls ir tāds pats, kāds konstatēts iepriekšējos gadījumos.

Operativitāte, kādā tiek paziņots par pārkāpumu vai korektīvām darbībām atbilstības atjaunošanai

33. Ja iestāde nepamatoti kavē paziņošanu par pārkāpumu, kompetentā iestāde var apsvērt iespēju noteikt iestādei īsāku termiņu atbilstības atjaunošanai.

Pārkāpuma iemesls(-i) vai atkārtotais raksturs, sarežģītība un apjoms

34. Kompetentajai iestādei būtu jāizvērtē pārkāpuma iemesli un jānovērtē iespējamā ietekme uz iestādi laikā un nākotnes būtiskums.

35. Kompetentā iestāde var pieprasīt papildu informāciju, ja pārkāpuma cēloņi ir sarežģīti.

Iestādes vispārējā finansiālā situācija

36. Kompetentajai iestādei būtu jāizvērtē, vai iestādes atbilstība regulatīvām kapitāla prasībām (CET 1 rādītājs, Tier 1 rādītājs, kopējais kapitāla rādītājs) ir krietni virs minimālā līmeņa.

Vispārējā riska koncentrācija iestādes netirdzniecības portfeli starp dažādiem darījumu partneriem

37. Kompetentajai iestādei būtu jāapsver iestādes riska pārvaldības prakses atbilstība un tās pieeja diversifikācijai.

Klienta veids un tā kredīspēja

38. Kompetentajai iestādei būtu jāņem vērā darījuma partnera veids un tā kredīspēja. Tai būtu jānovērtē, vai attiecīgā klienta vai savstarpēji saistītu klientu grupas iespējamā saistību neizpilde, ja tāda ir pieejama, un no tās izrietošie zaudējumi var samazināt regulatīvos kapitāla rādītājus zem minimālajām prasībām.

Pasākumi, kas jau īstenoti, lai novērstu pārkāpumu

39. Kompetentajai iestādei būtu jāapsver pasākumi, ko iestāde jau ir īstenojusi, jo īpaši ņemot vērā to, ka daži no šiem pasākumiem galu galā varētu veicināt ātru atgriešanos pie atbilstības.

4.4 Pasākumi, kas jāveic, lai nodrošinātu savlaicīgu atgriešanos pie atbilstības Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktajiem limitiem

40. Ja kompetentā iestāde ir piešķirusi iestādei laikposmu, kas pārsniedz 3 mēnešus, lai atjaunotu atbilstību Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktajiem limitiem, iestāde iesniedz atbilstības plānu savlaicīgai atbilstības atjaunošanai.
41. Atbilstības plānā jāiekļauj vismaz šādi elementi:
- pasākumi attiecīgā(-o) lielā riska darījuma(-u) samazināšanai;
 - pasākumi, lai vajadzības gadījumā palielinātu iestādes pašu kapitālu;
 - iekšējās riska pārvaldības un kontroles procesu pastiprināšanas pasākumi;
 - visi nepieciešamie grozījumi iestādes atbilstības politikā;
 - piemērotas procedūras, lai nodrošinātu pasākumu savlaicīgu īstenošanu; un
 - detalizēti izstrādāts pasākumu īstenošanas grafiks, tostarp paredzētais datums, kad jāatgriežas pie atbilstības nodrošināšanas.
42. Iestādes ierosinātajos pasākumos būtu jāiekļauj apraksts par jebkādiem paredzamiem riskiem vai šķēršļiem atbilstības plāna efektīvai un savlaicīgai izpildei.
43. Kompetentajai iestādei būtu jānovērtē pasākumu piemērotība, pietiekamība un īstenojamība, lai nodrošinātu savlaicīgu un pastāvīgu atgriešanos pie atbilstības ievērošanas, un tas, vai detalizētais grafiks ir piemērots un sasniedzams.
44. Ja kompetentajai iestādei ir būtiskas bažas par pasākumiem, tai nekavējoties jāinformē iestāde.
45. Iestādei nekavējoties jāinformē kompetentā iestāde, ja dažus paredzētos pasākumus nav iespējams īstenot, kā plānots. Kompetentajai iestādei būtu cieši jāuzrauga pasākumu īstenošana, lai pārliecinātos par efektīvu un savlaicīgu atgriešanos pie atbilstības. Jo īpaši tai būtu jāuzrauga, vai pilnībā ir izpildīti dažādie starpposma mērķi. Ja iestāde nesaņem kādu no minētajiem starpposma mērķiem, kompetentajai iestādei jāpieprasa, lai iestāde pienācīgi novērs šādas nepilnības.
46. Kompetentās iestādes uzraudzības biežumam un intensitātei vajadzētu būt atbilstoši un samērīgi ar pārkāpuma cēloni un apjomu, tā iespējamo ietekmi uz iestādi un atbilstības plāna specifiku, kā arī pasākumiem, kas veikti mazāk nekā 3 mēnešu laikā. Tai arī jāņem vērā attiecīgā(-o) lielā riska darījuma(-u) attīstība, pamatojoties uz iestādes regulāri sniegto informāciju. Ja tas ir nepieciešams, kompetentā iestāde pieprasa papildu informāciju.
47. Kompetentajai iestādei būtu jāizlemj un jāpaziņo, vai iestādei būtu jāveic iekšējā vai ārējā revīzija attiecībā uz iekšējo kontroli un riska pārvaldības procesiem, kuras rezultāti būtu jāpaziņo gan iestādes vadības struktūrai, gan kompetentajai iestādei.

48. Kompetentajai iestādei būtu jāievieš standarta un dokumentēta procedūra ar skaidriem norādījumiem, kas apraksta nepieciešamos pasākumus, lai uzraudzītu to, ka iestādes, kas paziņojušas par pārkāpumu, laikus atgriežas pie atbilstības.
49. Iestādēm saskaņā ar EBI Pamatnostādnēm par iekšējo pārvaldību būtu jānodrošina, ka to vadības struktūra pārrauga un uzrauga veikto pasākumu īstenošanu, kas nodrošina pienācīgu un savlaicīgu atgriešanos pie atbilstības Regulas (ES) Nr. 575/2013 395. panta 1. punktā noteiktajiem limitiem.